

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-34-1>

УДК 336.71

НЕОБАНКІНГ В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

NEOBANKING IN UKRAINE: CURRENT STATE AND DEVELOPMENT PROSPECTS

Букреєва Дар'я Сергіївнакандидат економічних наук, доцент,
Національний технічний університет «Дніпровська політехніка»
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3175-5193>**Бородіна Арсенія Олександрівна**магістрант,
Національний технічний університет «Дніпровська політехніка»
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9199-4957>**Фастова Патріція Родіонівна**магістрант,
Національний технічний університет «Дніпровська політехніка»
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0438-2547>**Bukreieva Daria, Borodina Arseniya, Fastova Patrisiya**
Dnipro University of Technology

Стаття присвячена актуальному питанню розвитку банківської діяльності України в умовах цифрової економіки. Наведено данні щодо стану розвитку необанків у світі та в Україні. Визначено, що в умовах пандемії та карантину останніх двох років в Україні прослідковується стрімкий розвиток необанків, які пропонують класичні банківські послуги за низькими тарифами та дозволяють отримувати доступ до банківських послуг в зручному місці та в зручний для клієнтів час. Здійснено аналіз основних 6 необанків України, їх зв'язки з класичними банківськими установами, особливості функціонування. Наведено основні перешкоди щодо широкого впровадження необанків в Україні, серед яких виділено недосконалість нормативно-правової бази та досить високі витрати на впровадження. Також висвітлено основні переваги впровадження як для самих необанків, так і клієнтів. Аналіз сучасних досліджень у сфері необанків дозволив сформулювати основні напрями подальшого розвитку необанків в Україні та необхідні шляхи щодо усунення перешкод.

Ключові слова: необанки, стартапи, фінтех, цифрові технології, банківські послуги, банківські технології.

Статья посвящена актуальному вопросу развития банковской деятельности Украины в условиях цифровой экономики. Приведены данные о состоянии развития небанков в мире и Украине. Определено, что в условиях пандемии и карантина последних двух лет в Украине наблюдается стремительное развитие небанков, которые предлагают классические банковские услуги по низким тарифам и позволяют получать доступ к банковским услугам в удобном месте и в удобное для клиентов время. Проведен анализ основных 6 небанков Украины, их связи с классическими банковскими учреждениями, особенности функционирования. Приведены основные препятствия широкому внедрению небанков в Украине, среди которых выделено несовершенство нормативно-правовой базы и достаточно высокие затраты на внедрение. Также отражены основные преимущества внедрения как для самих небанков, так и для клиентов. Анализ современных исследований в сфере небанков позволил сформулировать основные направления дальнейшего развития небанков в Украине и необходимые пути устранения препятствий.

Ключевые слова: небанки, стартапы, финтех, цифровые технологии, банковские услуги, банковские технологии.

The article is devoted to the topical issue of development of banking activity of Ukraine in the conditions of digital economy. Digital transformation has affected almost all areas of the global economy, significantly increasing the level of competition in the financial services market. The article discusses the development trends of digital banking technologies in the world and in Ukraine. Neobanking is considered as one of the most important directions in the

development of modern financial technologies. The advantages of neobanks that use the results of the digital economy in their activities have been established. The main characteristics of neobanks are determined, approaches to defining terms are investigated. The state of development of neobanks in the world and in Ukraine is analyzed on the basis of statistical data and available information about their activities. The results of the analysis show that in the conditions of the pandemic and quarantine of the last two years in Ukraine there is a rapid development of neobanks, which offer classic banking services at low rates and allow access to banking services in a convenient place and at a convenient time. Analysis of the development of neobanks in the world has shown how important the introduction of digital technologies in the banking sector. The article presents the main obstacles to the widespread introduction of neobanks in Ukraine, including the imperfection of the regulatory framework and relatively high implementation costs. It is reported that the range of services and the scale of activities of neobanks are determined by the level of economic and technological development, legislative norms. The main advantages of the introduction of banking startups "neobanks" for both the neobanks and from the point of view of customers are also highlighted. The article analyzes the main 6 neobanks of Ukraine, their links with traditional banking institutions, the peculiarities of their operation. The analysis of modern research in the field of neo-banks allowed to form the main directions of further development of neobanks in Ukraine and the necessary ways to eliminate obstacles.

Keywords: neobank, startups, fintech, digital technologies, banking services, banking technologies.

Постановка проблеми. Останніми роками, а особливо в умовах пандемії, в усьому світі спостерігається тенденція до збільшення використання сучасних інформаційних технологій у сфері фінансових послуг. Фінансові технології відіграють фундаментальну роль у сучасній економіці, що характеризується інтенсифікацією науково-технічного прогресу та оцифровкою ринкової продукції. Саме інтеграційні процеси щодо діяльності комерційних банків з фінансовими технологіями визначають в сучасних умовах їх конкурентоспроможність та впливають на фінансову стійкість [1].

Зростання інтересу до соціальних мереж, інтернет-магазинів, мобільних додатків сприяє змінам у функціонуванні глобальних банківських систем, тому сучасні банки більше не є просто банками в традиційному розумінні і повинні виходити за звичні рамки фінансової галузі. Це сприяє інноваційним змінам моделі взаємодії банків і клієнтів та появи так званих необанків [2].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вже існують теоретичні дослідження у сфері необанкінгу, які базуються на роботах вчених Беззуб Р. [3], Губа М., Лінник А., Колесник Д. [2], Корнівська В. О. [4], Кльоба Л. Г. [5] та інші. Але в 2021 році в Україні відбувся сплеск розвитку необанкінгу, тому потребує подальшого глибокого дослідження питання розвитку не тільки впровадження цифрових технологій у діяльність банків, але й впровадження необанкінгу в повсякденну діяльність.

Формулювання мети статті. Метою статті є визначення основних напрямів розвитку необанків в Україні в умовах пандемії та цифрової економіки.

Виклад основного матеріалу дослідження. Neobank (від грец. neos — молодий, новий) – модернізований банк, який працює виключно на новітніх цифрових платформах,

якісно відмінних від застарілих традиційних, і пропонує мінімальні комісії, але водночас вищі процентні ставки та рівень обслуговування та всі операції здійснюються в кіберпросторі [1]. Необанки як фінансово-кредитні установи працюють виключно через Інтернет та не мають фактичних офісів. Вони будуються з нуля за новими технологіями на відміну від застарілої інфраструктури традиційних банків [6].

Головною умовою розвитку необанкінгу на світовій та національній арені стала економічна криза 2008 року, яка поклала початок низці злиттів і поглинань у банківському секторі [7]. Як наслідок, переважна більшість традиційних кредитних установ значно ускладнила свою ІТ-інфраструктуру, змусивши агрегацію та консолідацію різноманітних баз даних та модернізацію банківських стандартів запобігти сценарію 2008 р. [1].

Розподіл кількості небанківських банків за регіонами станом на 01.01.2021 р. виглядає наступним чином: Європа – 70, Північна Америка – 48, Південна Америка – 31, Африка та Близький Схід – 11, Азія та Тихий океан – 39 [8]. Кількість користувачів Інтернет-банкінгу в США сьогодні становить 200,6 млн. осіб, що відповідає 61,3% від загальної чисельності населення, а за прогнозами американських економістів, до 2022 року ця цифра сягне 65,3%. А великі традиційні кредитні установи США, такі як Bank of America, JP Morgan Chase і Wells Fargo, реорганізували 15% своїх відділень, закриваючи 1-2% своїх банківських відділень щороку [1].

Зростання інтересу до необанків спостерігається не лише за кордоном, а й в Україні. Сьогодні першим повністю реалізованим «необанківським» стартапом є проект «Монобанк». Але він не функціонує як повноцінний необанк, так як відповідно до Закону України «Про банки

і банківську діяльність» відкриття та ведення поточних рахунків, видача платіжної картки є виключно банківською діяльністю. Тому діяльність необанків в Україні можлива лише на базі та у співпраці з класичним банком [6].

Розвиток фінтех в Україні, зтяжна пандемія COVID-19 посприяла стрімкому розвитку необанків в Україні у 2020–2021 роках. На сьогодні вже існує 6 стартапів, які можна віднести до необанків. Особливості їх функціонування наведені в таблиці 1.

Виходячи з аналізу необанків в Україні, бачимо, по-перше, позитивну динаміку їх розвитку по країні. Усі представлені необанкі функціонують виключно на базі ліцензій класичних банків, пропонують клієнтам використання власних мобільних додатків, низькі тарифи на обслуговування та кредитні продукти, високі депозитні ставки та мають окрему маркетингову стратегію розвитку [9].

Серед основних переваг необанків, які є принциповими в умовах економічної нестабільності України, є: мінімальні витрати на будівництво та реконструкцію головного офісу та відділень, оскільки банк створений на цифровій платформі в Інтернеті; мінімальні витрати на документообіг, вся документація зберігається онлайн.

З точки зору переваг для клієнтів, необанки дозволяють проведення та управління операціями з рахунком у зручний час, у зручному місці та з будь-якого цифрового носія; звільнення від

очікування в черзі; швидкість і простота моніторингу стану рахунку, отримання консультації спеціалістів банку в будь-який зручний час та місце.

Однак існують і перешкоди, які стримують темпи розвитку необанків в Україні. Основна перешкода – це недосконале законодавство в сфері цифрових технологій в небанкінгу та ліцензуванні їх діяльності. Також значний вплив мають й великі початкові інвестиції в розвиток необанку (від 1 млн. дол. США); достатньо значні витрати на створення та впровадження додатків і програм, на розробку та впровадження надійного захисту від кібершахрайства та вірусних програм. Окремою перешкодою є низький рівень фінансових знань населення та базові знання основ банківської справи.

Щодо перспектив розвитку необанкінгу в Україні, відповідно до досвіду провідних країн, можливо перетворення інноваційних стартапів та малих організацій у великі компанії, подальше відкриття необанків на базі великих функціонуючих банківських установ, а також злиття двох і більше кредитних установ з подальшим реформуванням організаційної структури [1]. Впровадження досвіду розвинутих країн в Україні, зміни в законодавчій базі покращить інвестиційний клімат, особливо в IT та фінтех, стане стимулом для малих компаній вийти з тіні [9].

Висновки. Отже, щоб отримати значну перевагу над традиційними банками, необанкам слід пропонувати клієнтам більш складні та вигідні продукти. Необанки можуть бути

Таблиця 1

Необанки в Україні та особливості їх функціонування

Назва	Ліцензія	Інвестиції	Особливості
Monobank	Універсал банку	\$2 млн	Перший і найбільш популярний, працює більше року, має чітку маркетингову стратегію для бізнесу
Izibank	дочка групи компаній ТАС, в яку входить Універсал банк	\$2 млн	Прямий конкурент Монобанку при повномасштабному запуску
Sport bank	Оксі Банку	\$1 млн	Мета – створити спільноту та об'єднатися навколо фінансових послуг усіх, хто займається спортом
O.Bank	Idea Bank	Немає даних	Здійснюються тільки безвідсоткові трансакції клієнтів, класичні послуги (розстрочка, кредити, депозити та власна карта) не впроваджувалися
Neobank	Concord Bank	Немає даних	Дає можливість ФОПам відкрити касовий апарат в телефоні
Todobank	Мегабанк	Немає даних	Щоб стати клієнтом достатньо завантажити мобільний додаток і почати використовувати за допомогою будь-якої карти українського банку. Але усі функції відкриваються для власників картки todobank

Джерело: складено за даними [9]

більш гнучкими та креативними у побудові партнерських відносин з небанківськими організаціями, що може підвищити прибутковість та зменшити залежність від традиційних джерел банківського доходу. Для переходу до небанків необхідно не лише замінити відділення традиційних банків на онлайн-платформу, а й забезпечити високий рівень довіри клієнтів до них, підвищити фінансові знання, забез-

печити безперебійну роботу технологічного обладнання, якісний індивідуальний підхід, оновити нормативно-правову бази, особливо в порядку та умов ліцензування діяльності небанків. Крім того, успіх небанківського сектору сприятиме розвитку новітніх цифрових технологічних процесів у банківській справі, запровадження нових банківських стандартів та інструментів для учасників фінансового ринку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Комаров А.В., Мартюкова В.М. Небанкинг как направление развития современных финансовых технологий. *Вестник университета*. 2020. № 3. С. 134–142.
2. Губа М., Лінник А., Колесник Д. Развитие небанков в Украине та світі. *Регіональна економіка та менеджмент*. 2019. № 2(24). С. 71–74. URL: <http://biblio.umsf.dp.ua/jspui/bitstream/123456789/3830/1/71-74.pdf>
3. Беззуб Р.Ю. Проблеми розвитку небанків в Україні. Розвиток банківських послуг та інновацій в цифровій економіці: матеріали наук.-практ. інтерн. конф. студ. аспір. і молод. вчених, Київ: КНЕУ, 14 квітня 2019 р. С. 57–59.
4. Корнівська В.О. Цифровий банкінг: ризики фінансової дигіталізації. *Проблеми економіки*. 2017. № 3. С. 254–261.
5. Кльоба Л.Г. Цифровізація – інноваційний напрямок розвитку банків. *Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка»*. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/12_2018/86.pdf
6. Житар М.О. Небанкінг: зарубіжний досвід та українська перспектива. *Збірник наукових праць Університету державної фіскальної служби України*. 2019. № 2. С. 81–95.
7. Необанки: будущее или тупиковая ветвь развития банковской системы. URL: <https://vlasnasprava.ua/neobanki-budushchee-ili-tupikovaya-vetv-razvitiya-bankovskoy-sistemy/>
8. Лобозинська С., Скоморович І. і Владичин У. Діяльність небанків на ринку фінансових послуг в Україні та світі. *Фінансовий простір*. 2021. № 3(43). С. 7–21.
9. Українські небанки: ключові гравці й потенційні ніші для розвитку URL: <https://elnews.com.ua/uk/ukrayinski-neobanky-klyuchovi-gravczi-j-potenczijni-nishi-dlya-rozvytku/>

REFERENCES:

1. Komarov A.V., Martyukova V.M. (2020) Neobanking as a direction of development of modern financial technologies. *Vestnik universiteta*, no. 3, pp. 134–142. (in Russian)
2. Guba M., Linnik A., Kolesnik D. (2019) Rozvitok neobankiv v Ukraini ta sviti [Development of non-banks in Ukraine and society]. *Regional'na ekonomika ta menedzhment*, no. 2(24), pp. 71–74. Available at: <http://biblio.umsf.dp.ua/jspui/bitstream/123456789/3830/1/71-74.pdf> (in Ukrainian)
3. Bezzub R. J. (2019) Problemy rozvytku neobankiv v Ukraini [Problems of development of non-banks in Ukraine] *Rozvytok bankivskiykh poslugh ta innovacij v cyfrovij ekonomici: materialy nauk.-prakt. intern. conf. stud. aspir. i molod. vchenykh*, Kyiv: KNEU, pp. 57–59.
4. Kornivska, V. O. (2017) Digital Banking: Risks of Financial Digitization. *Problemy ekonomiki*, no. 3, pp. 254–261.
5. Kloba, L. H. (2018) "Digitization is innovative to the development of banks". *Efektivna ekonomika*, [Online], vol. 12. Available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6741>. DOI: 10.32702/2307-2105-2018.12.84 (in Ukrainian)
6. Zhytar M.O., Zelinska V.S. (2019) "Neobanking: foreign experience and ukrainian perspective". *Zbirnyk naukovykh prats' Universytetu derzhavnoi fiskal'noi sluzhby Ukrainy* [Collection of scientific works of the University of the State Fiscal Service of Ukraine], vol. 2, pp. 81–95.
7. Neobanki: budushchee ili tupikovaya vetv razvitiya bankovskoi sistemy [Neobanks: the future or dead-end development of the banking system]. Available at: <https://vlasnasprava.ua/neobanki-budushchee-ili-tupikovaya-vetv-razvitiya-bankovskoy-sistemy/>
8. Lobozins'ka S., Skomorovich I. i Vladichin U. (2021) Diyal'nist' neobankiv na rynku finansovih poslug v Ukraini ta sviti [The number of non-banks on the market of financial services in Ukraine and society]. *Finansovij prostir*, no. 3(43), pp. 7–21. DOI: [https://doi.org/10.18371/fp.3\(43\).2021.071821](https://doi.org/10.18371/fp.3(43).2021.071821)
9. Ukrain'ki neobanki: klyuchovi gravci j potencijni nishi dlya rozvytku [Ukrainian neobanks: keys to gravitational potential for development]. Available at: <https://elnews.com.ua/uk/ukrayinski-neobanky-klyuchovi-gravczi-j-potenczijni-nishi-dlya-rozvytku/>